

RADIKALSKI GLASNIK

ORGAN NARODNE RADIKALNE STRANKE.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Wolfova ul. 1/1. — Naročnina: celoletno Din 25, polletno Din 12, četrletno Din 7.

Ljudstvo mora imeti samoupravo!

Vprašanje centralizma in avtonomizma je nepotrebno in je rešeno že z načelom »samouprave«.

Poudarjamo, da je za nas vprašanje samouprave največje in temeljne važnosti. Glavno je, da upravlja ljudstvo samo, a kako upravlja — centralno ali avtonomno in v kako velikih avtonomnih skupinah, to je njegova stvar. Na splošno naj se vse one stvari izločijo iz centralne uprave, katere more upravljati ljudstvo bolje v samoupravnih telesih manjšega obsega, ne da bi s tem škodovali drugim delom države. Seveda pa mora biti tudi centralna uprava ljudska in samoupravna.

Za Narodno radikalno stranko torej ne obstoji vprašanje centralizma in avtonomizma, za njo obstoji samo vprašanje dobre uprave in popolne samouprave.

Narodna radikalna stranka bi na temelju svojih načel tudi ne bila nasprotna »široki avtonomiji«, kakor jo naglašata Slovenska ljudska stranka, toda samo pod pogojem, da jo zahteva znatna večina Slovencev in da so podana poročila da se ne bo izrabljala proti drugim delom države in da se izvede ustavnim parlamentarnim putem.

Poudariti pa je treba, da Slovenci niso doslej predložili nobenega konkretnega, točno izdelanega načrta za avtonomijo, katerega bi zastopala znatna večina slovenskih poslancev. Želja slovenskega ljudstva torej doslej ni bila jasno izražena. Z druge strani pa tudi v skupščini, zlasti od strani bivše opozicije ni bilo nobenega podpiranja slovenskih avto-

nomističnih teženj. A radikalna stranka sama je bila preslaba, da bi mogla izvojevati zahtevo, za katero se ni brigala opozicija sama. Ako slovenske zemlje v sedanji ustavi niso dobile toliko avtonomije, kolikor je želel znaten del Slovencev, je tega kriva v glavnem sedanja vladna večina, ki ni znala privedi svojih zahtev na enotno črto.

Radikalna stranka hoče samoupravo in vsled tega hoče tudi ono avtonomijo, katero želi večina prebivalstva, samo da se ne protivi interesom celote in da se uvede parlamentarnim putem.

Treba je še omeniti, da so slovenske zemlje zlasti v gospodarskih vprašanjih v znatni meri navezane na druge dele države in se ž njimi gospodarsko izpopolnjujejo. Bilo bi nelogično, ako bi na eni strani hoteli imeti koristi od skupnosti na drugi strani pa ne bi hoteli tej skupnosti ničesar žrtvovati. Roka roko umije, lici pa obe — ta pogovor velja tudi v tem vprašanju.

Stališče Narodne radikalne stranke v tem oziru je znano. Ona je bila za to ustavo, ker v danih razmerah ni bilo mogoče narediti boljše. Ona se ne kapricira na sedanjo ustavo tako, da ne bi hotela nikdar ničesar spremeniti, ako bi se to izkazalo potrebno in koristno. Vsaka izprememba ustave se mora izvršiti ustavnim putem. Pri tem se je treba držati dveh temeljnih načel: *treba je čuvati narodno in državno edinstvo, ljudstvo mora imeti samoupravo.*

Na parlamentarnem torišču! — Varanje javnosti

»Slovenec«, ki ne pozna v politiki nobene poštenosti, vara svojo nezrelo politično javnost z lepimi frazami o »parlamentarnem torišču«, o politiki, »ki se ravno na sedanjih parlamentarnih tleh lahko najbolj udejstvuje, razvija in okrepi«.

Tako piše list sedanje začasne vlade potem, ko je vlada po dolgotrajni debati o svoji vodeni izjavi dobila na račun življenskih interesov naše edinstvene države in na račun naših državnih financ kupljeno številčno večino, potem ko je za nedoločen čas odgodila narodno skupščino, ker ne mara parlamentarnega nadzorstva!

Tako dela vlada, katere člani so v opoziciji še 3. junija apelirali na kralja, naj posreduje, da se skupščina vsled notranjega in zunanjega položaja nemudoma skliče. Tako dela vlada, ki je dobila zaupanje merodajnih činiteljev na podlagi obljube, da hoče delati le s parlamentom!

Pisanje »Slovenca« je varanje javnosti, ker hoče prikriti pravo stanje, dasiravno že priznava poraz vlade, ko piše: »vsega sploh ne gre zavreči brez razbora, najmanj pa se sme brez ozira na druge diktirati, kaj ima brezpogojno biti prav, kaj ne, če naj ima sporazum kakšen pameten smisel«.

Vlada brez politične večine

Vodja najmočnejše skupine v vladni številčni večini Stjepan Radić se je vrnil v državo. Njegov prihod je zmešal kraljevsko vlado, ker se zdi, da je hotela njegov prihod odgoditi. Vladina želja ni upravičena, kajti ako Radić s svojo stranko podpira današnje vlado, je naravno, da tudi on v svojstvu predsednika hrvatske republikanske seljačke stranke sodeluje v politiki, ki jo vodi Davidovičeva vlada. In ker se je Radić vrnil, je možnost za njegovo intimno in stvarno sodelovanje podana v polni meri.

Toda Radić je pred svojim povratkom obeležil svoje cilje in svoje smernice. Radić je hotel z vstopom svoje stranke v kmečko internacionalo, ki je sestavni del tretje komunistične internacionale, povdariti in jasno ugotoviti komunistični značaj svojega pokreta. V tem oziru je šel Radić tako daleč, da je Davidovičevu vlado označil kot prvo etapo pri prevzemanju celokupne državne oblasti v roke kmečko-delavskega razreda.

Radićevska pripravljenost, da podpirajo Davidovičevu vlado ne da bi zapustili ene same točke svojega programa, je razumljiva, kajti za to podporo radićevci mnogo dobijo in ničesar ne izgubijo. Nihče jim ne more očitati, da so spremenili svoje načelno stališče. Toda veliko in v današnji situaciji bistveno je vprašanje, ako je s stališča države in državnih interesov, s stališča narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev koristno, da sloni avtoriteta državne vlade na taki skupini. Vlada je dobila v narodni skupščini številčno večino, toda to je edini slučaj parlamentarnega življenja v naši državi, da za številčno večino ni nobene politične moči, nobene pozitivne podlage za realno delo. Radićevci so vstvarili večino g. Davidoviču, istočasno pa so izkopali grob njegovi vladi.

So slučaj, da padejo vlade po glasovanju, pri katerem so dobili formalno večino. To se zgodi največkrat, kadar ta formalna večina ni dovolj velika in vlada spozna, da nima dovolj moči za vodstvo državnih poslov. Vlada g. Davidoviča vidi za svojo številčno večino, ki je čisto formalna, samo sovjetski režim, federativno republiko, samostojno Slovenijo, avtonomno Bosno in Hercegovino in temu podobne stvari! Kako se bo g. Davidovič rešil iz tega položaja, je njegova stvar, toda stvar naroda je, da reši interese krone in države. In to se mora zgoditi kmalu!

Zgodovinska izjava Nikole Pašića

v narodni skupščini dne 13. avgusta 1924.

Gospodje narodni poslanci!

Ob koncu razprave o deklaraciji kraljevske vlade prosim narodno skupščino, naj izvoli poslušati sledečo izjavo, ki jo dajem v imenu radikalne stranke:

Prejšnji koalicijski kabinet radikalne stranke in stranke samostojnih demokratov, nadaljujoč celokupno dosedanje notranje politiko v smeri krepitve narodnega edinstva in učvrstitve državne zajednice, je smatral, da je treba v tej smeri tudi dalje voditi državne posele in čuvati državo od vsakega potresa in vsake nevarnosti, bilo nacionalnega separatizma, bilo komunističnega prevrata.

Nova vlada g. Davidovića je naglasila v svoji deklaraciji z ozirom na naš notranji problem svojo voljo in odločnost, da gre v drugi smeri kot se je šlo do sedaj, toda ni natančneje določila, kakšna je ta nova smer, katere so meje, do katerih misli odstopiti od narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, in katere so garancije, da se s to novo smerjo ne ogroža samo edinstvo, temveč tudi obstoj naše svobodne in nacionalne ujedinijene kraljevine.

Vlada g. Davidovića je pustila iz vida, da je nemogoče izvesti razdelitve našega ozemlja po plemenih, ker je naselitev tako izmešana, da je absolutno nemogoče potegniti meje med njimi, zgodovinske meje pa je uničila naša vojna za osvobodjenje našega troimenega naroda. Ravno tako se ne more aplicirati načelo samoodločbe, ker bi po tem načelu imele pravico vsaka občina ali vsak srez, da se opredeli, a to načelo bi tako razdrobilo našo državo, da ne bi nič ostalo od nje, ker bi se ustvarilo mnogo držav, ki ne bi mogle živeti.

Vlada g. Davidovića se naslanja na politične skupine, ki niso niti najmanj dokazale, da so opustile svoje stališče negiranja kraljevine in njenih današnjih, osnovnih zakonov, niti so se pokazale voljne računati z umevanjem in čustvovanjem številčno največjega dela našega naroda, ne glede na ozir, ki bi jih bilo treba imeti napram onim mnogostevilnim žrtvam, s pomočjo katerih smo prišli do svobode in edinstva. Tako zadržanje vlade g. Davidovića pomeni brezpogojno in popolno kapitulacijo na škodo največjih življenjskih interesov ujedinenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. Radikalna stranka smatra tako kapitulacijo za zelo nevarno za bodočnost naše svobodne države in zato se bo najenergičneje borila proti tej in taki politiki te vlade, odrekajoč ji vsako zaupanje.

Razen tega se vlada g. Davidovića naslanja na drugem mestu na politično skupino, ki je najštevilnejša v vladnem bloku in od katere je odvisen parlamentarni obstoj kraljevske vlade. Ta politična skupina je s soglasnim sklepom svojega glavnega odbora in kluba, storjenim 3. avgusta t. l. v Zagrebu, odobrila vstop hrvatske republikanske seljaške stranke v kmečko internacionalo v Moskvi, katera internacionala je samo krilo komunistične internacionalne. Z obema tema internacionalama upravlja izvršilni komunistični odbor v Moskvi. Radi tega vstopa v moskovsko internacionalo bi imela Hrvatska republikanska seljaška stranka priti pod zakon o zaščiti države, ki prepoveduje obstoj in akcijo komunističnih strank v naši kraljevini. Vlada g. Davidovića pa ni ničesar storila, da računa s to pojavo v smislu obstoječih zakonov, temveč je nasprotno svojo glavno parlamentarno moč naslonila na to komunistično orientira-

no skupino. Vladin greh v tej smeri je toliko težji, ker so največji organi evropskega javnega mnenja zapazili in zabeležili nevarnost, ki preti miru na Balkanu radi približanja hrvatske republikanske seljaške stranke in njenega voditelja Stjepana Radića III. internacionali v Moskvi.

Kraljevska vlada dovaja v svojo naslonitvijo na Stjepana Radića in njegovo stranko v nevarnost naše nacionalne interese ne samo v Južni Srbiji, temveč v vsej naši kraljevini.

Molk Radićevih poslancev, da bi razjasnili stavljena jim vprašanja z ozirom na njihovo zadržanje napram prevratni akciji makedonskega komiteta, v katerem sodeluje en Radićev poslanec, ni vznemiril vlade g. Davidovića. To je en dokaz več, da ona ne ščiti v zadostni meri najelementarnejših interesov naše kraljevine.

Vlada g. Davidovića se je hotela predstaviti kot vlada nacionalnega pomirjenja, toda njen prihod je nasprotno mnogo doprinesel k velikemu vznemirjenju, ki se opaža širom kraljevine, in za katero vznemirjenje pada odgovornost na to in tako sestavljeno vlado. Namesto urejevanja notranjih odnosov se je pojavilo jačanje partikularističnih in separatističnih teženj na škodo najvitalnejših interesov našega ujedinenega naroda. Odgovornost za to slabitev ideje našega državnega in narodnega edinstva nosijo g. Davidović, njegovi tovariši in vsi njihovi pomagači.

Vlada g. Davidovića je končno povdarila, da stremi za sporazumom Srbov, Hrvatov in Slovencev, toda nikjer ni omenila sporazuma, sklenjenega na Krfu leta 1917, niti sporazumne proglasitve kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 1. decembra 1918 in tudi ne državne ustave, sprejete na najpravilnejši način s pravnega in formalnega stališča, za katero ustavo je glasovala več kot polovica celotnega števila poslancev redno izvoljene ustavotvorne skupščine, ki je celo protizirala manjšine s posebnim volilnim zakonom, da bi se omogočilo, da se čuje glas tudi najmanjše skupine in smeri.

Ker je kraljevska vlada prešla molče preko vsega tega v svoji deklaraciji, pomeni, da ona zamišlja neki novi sporazum, ki bi nasproten vsemu onemu, kar je bilo storjeno leta 1917 na Krfu in 1. decembra 1918 v Beogradu, ali 28. junija 1921 v ustavotvorni skupščini. Za tak sporazum in tako smer ne bo dala radikalna stranka nikdar svoje odobritve, in znano je, da ona po svoji moči predstavlja enega glavnih parlamentarnih činiteljev.

Iz vseh teh razlogov odreka radikalna stranka vsako podporo in vsako zaupanje vladi g. Davidovića z željo, da vlada čimprej zapusti krmilo državne uprave, da se ne bi prizadele ogromne škode velikim državnim in nacionalnim interesom in da se ne bi storile nepopravljive škode in zmede v našem nacionalnem obstoju.

Radikali, pozor!

Kavarni »Zalaznik« in »Krapš« v Ljubljani sta nam vrnila »Radikalni Glasnik« s pristavkom »ne sprejemem« in s podpisom kavarnarjev.

Pristaši in somišljeniki v Ljubljani in drugod, zapomnite se imeni teh dveh narodnih kavarn!

Brez upa zmage!

Nasprotniki našega državnega in narodnega edinstva, ki so obenem sovražniki Narodne radikalne stranke, še vedno ne morejo pozabiti veličastnega radikalnega shoda v Beljini, kjer je g. Pašić izjavil, da je naša država vstvarjena s krvjo in da bo radikalna stranka branila državno in narodno edinstvo z vsemi sredstvi. Nekateri časopisi so poročali, da je g. Pašić rekel, da se bo to edinstvo branilo tudi s krvjo. S tako tolmačeno izjavo so hoteli nasprotniki intrigirati, kar pa se jim ni in ne bo posrečilo.

Zlasti naše klerikalci, ki so povelečevali pretakanje slovenske krvi za habsburško-nemško Avstrijo, so se tako prestrašili Pašičevega govora, da jim je zastava vsa kri v žilah in da neprestano ponavljajo svojo miroljubnost. Pri tem povelečujejo vlado svojega začasnega zaščitnika g. Davidovića, o katerem pripovedujejo čudežne pripovedke, češ da je pristal na njihovo avtonomijo, na radićevsko federalistično republiko itd. Gospodje klerikalci očitno računajo z nepoučenostjo svoje mase, pri čemer so jim malo mar krščanska načela o resnicoljubnosti.

Ponovno smo že omenili, da g. Davidović vzlic svojemu samoljublju, častihlepnosti in osebnemu sovraštvu napram g. Pašiću, ni tako črn, kakor se kaže sedaj sam v družbi Korošca, Spahe in Radića. Ne glede na načelno stališče dokazuje to že dejstvo, da so marsikateri zahteve klerikalnih in sorodnih ministrov ostale neizpolnjene, kajti država je več nego »impozantna večina 55 glasov«, ki je od danes do jutri!

G. Davidović ima sicer vse slabosti politika »dobre volje«, vendar pa še ni kot Srb tako globoko padel, da bi izdal svojo državo na ljubo Radiću in avtonomistom, ker so mu ti pripolgli do časti predsednika vlade. Nihče ni do sedaj še dvomil o njegovem patriotizmu, dasiravno se zdi, da podreja državne interese svoji lastni ambiciji.

Kako misli g. Davidović o naši državi, o našem narodnem in državnem edinstvu, dokazuje najbolje njegova izjava, podana 23. maja 1923 v narodni skupščini. G. Davidović je tedaj, ali napačno informiran ali pa iz strankarske zavisti, ob priliki razgovorov Narodne radikalne stranke z Radićem izjavil sledeče:

»Gospodje, imate prav, da se razgovarjate in pogajate, vi ste stranka in imate pravico, da vodite gotovo politiko, da ste za to politiko odgovorni in da boste dali odgovor. Vi kot vlada, kot stranka na vladi, vodite gotovo politiko, mi kot opozicija pa imamo pravico kontrolirati in kritizirati to politiko. Vi lahko sklenete tudi sporazum, toda enega ne smete pozabiti: Preko meje ne smete iti, preko meje, ki je začrtana s krvjo. To je edinstvo našega naroda in enotnost našega državnega ozemlja. (Odobranje pri demokratih.) Vi še morete sporazumovati, toda preko te meje ne smete iti, kajti vedite gospodje, da je ta meja začrtana s krvjo in da se bo tudi branila s krvjo!«

Tako je govoril sedanji zaščitnik klerikalcev in drugih avtonomistov in je tozadevno gotovo še danes istega prepričanja, kajti g. Davidović ve najbolje sam, da bi v nasprotnem slučaju ne dobil potrebnega zaupanja niti za zadnji poskus, da se spametujejo razni separatisti.

Mišljenje g. Pašića o našem državnem in narodnem edinstvu je tudi bistveno mišljenje g. Davidovića in tega mišljenja so vsi Srbi in vsi zavedni Hrvati in Slovenci. »Slovenec« in SLS se borita brez upa zmage!

Francoska sodba o Nikoli Pašiču

V času, ko časopisje naših nasprotnikov — med katerimi zavzema »Slovenec« prvo mesto — opiči laži o našem voditelju, da bi na ta način vzbudili v ljudstvu splošno nezupanje v našega velikega državnika, ni odveč, ako priobčimo nepristransko francosko sodbo o g. Pašiču.

Edini francoski politični tednik »Europe Nouvelle« piše sledeče:

G. Pašič je komaj upognjen od starosti. Sprejemna s svojim večnim smehljajem, ki zdrsnje od njegovih brk in se potopi v beli očakovski bradi. Osemdesetletni starec, ki vlada dvajset let svojo deželo, ne govori mnogo. Spozna se v umetnosti odvracati ravedneže in gotovo ne bi bilo mogoče zbrati v knjigo njegove razgovore... Njegova takorekoč stoletna izkušnost v javnih zadevah ga je naučila skrajne previdnosti in molčečnosti. Nasprotno pa obstoji vse njegovo življenje iz dela in njegov življenjepis se staplja z zgodovino Srbije v zadnjih štiridesetih letih.

Bil je izgnanec, revolucionar, ujetnik... Poglavar zarote ali poglavar vlade, njegovo življenje je tesno zvezano z življenjem njegovega ljudstva, ki ga ljubi in bolje pozna kot vsakdo drugi. Globoko pozna narodovo dušo, njegova inteligenca je fina in prožna, razen tega pa ima pravi občutek za vse in ta ga je vodil skozi tako pogoste nevarnosti njegove velike karijere na Balkanu. Ta pravi občutek mu je pokazal po smrti zadnjega Obrenovića, pred in po balkanskih vojnah, kakor tudi v iz-

kušnjah svetovne vojne. Ves svet priznava isto kar Srbiji, namreč njegovo genialnost v parlamentarnih kombinacijah. Pogaja se, obljubnje, smehlja se in slednjič vendar najde večino v najbolj brezupnih položajih. In vendar nikdar ni še zagrabil za meč v teh krajih, kjer je nasilje navadno. Na znotraj kakor na zunaj je največji pacifist, čeravno je moral voditi tri vojne eno za drugo. Ali ni neki duhovit človek nekda rekel, da samo pacifisti vodijo vojne?

Njegova igra je popolnoma varna na tem vulkanskem polotoku, kje rse strasti razvnamo silno naglo. Bolgarski Ferdinand in Venizelos sta bila bolj slavnoznana kot on, oba dva sta okusila veselje velikih zmag, nato pa sta bila prvi žrtvi.

Kot poglavar države, ki je postala mogočna, je Pašič rešil Evropo že mnogih nevarnosti, tako n. pr. za časa pohoda D. Annunzia, koroškega plebiscita ali pa tudi v dobi incidentov na srbsko-albanski meji. Njegova velika potrpežljivost je tudi preprečila, da se srbsko-hrvatsko nasprotstvo ni razpalilo v odkrit boj. Če bi ta boj kljub temu vzburlnih, je Pašič že vnaprej odvečan vse odgovornosti, kajti ponujal je velike koncesije, ki so bile brutalno zavrnjene od Radića, slaboznanega hrvatskega vodje.

Pašič je v domovini že legendaren in pogosto se govori, da bo usoda dežele tako dolgo v varnih rokah, dokler bo ta starec živel.

Vlada „reda, zakona in pravice“

Te lepe besede je proglasil »Slovenec« za smernice Davidovićeve vlade, v kateri so si klerikalci izsilili štiri ministrske sedeže. Sam g. Davidović je 30. m. m. izjavil novinarjem, da bo »zakon najvišja volja v državi«.

Ne glede na posamezne nezakonitosti, ki jih je vlada že zagrešila proti ustavi in državnim zakonom, hočemo ugotoviti nepremostljivi prepad med Davidovićevo koncepcijo in Radićem, od katerega je odvisen obstoj sedanje vlade. Iz te ugotovitve pa je tudi razvidno, da se klerikalci poslužujejo vseh sredstev pri izvrševanju svoje obupne politike.

Kako naj bo zakon najvišja volja v državi in kako naj vladajo red, zakon in pravica, ako Radić in njegovi pristaši ne priznavajo obstoječih zakonov?

»Hrvatsko narodno zastopstvo« je izdalo v »Slobodnem Domu« od 27. marca 1923 sledečo deklaracijo:

»Hrvatsko narodno zastopstvo smatra za neveljavne in za hrvatski narod neobvezne — torej brez vsake pravne in moralne podlage — vse zakone, naredbe in akte beograjske

vlade na nespornem državnem in narodnem ozemlju Hrvatske, ker so vsi ti zakoni, naredbe in akti storjeni brez vprašanja in odobrenja hrvatskega državnega zbora — logično proti izrecni volji in proti ponovnim protestom Hrvatskega narodnega zastopstva, izvoljenega dne 28. novembra 1920 in brez vsakega njegovega sodelovanja, in končno zato, ker hrvatski narod samo toliko trpi in poslušava beograjske oblastnike, koliko mora stiriti ali vsled grožnje po uporabi oborožene sile ali vsled praktične uporabe te sile...«

Radićeva stranka te svoje izjave do sedaj še ni prekalala in stoji še vedno na tem stališču, ki ga povdarja ob vsaki priliki.

Ker je Davidović sestavil svojo vlado tudi s podporo radićevcev, ki ne priznavajo nobenih zakonov, naredb in aktov beograjske vlade, kako more govoriti kljub svoji dobri volji, da bo zakon najvišja volja v državi? Kako morejo proglašati klerikalci, katerih ministrski sedeži so odvisni od radićevcev, da bo vlada, v kateri sedijo, vlada »reda, zakona in pravice«?

Ljudstvo, kdaj se ti bodo odprle oči?

Socijalni vestnik

Svarilo pred Kubo.

V usmiljenja vrednem položaju se nahajajo oni siromaki, ki so se dali zapeljati na Kubo, da bi od tam prišli v Zedinjene države. Med onimi več tisoč broječimi priseljenci, ki životarijo v Havani brez pravega zasluzka, stanovanja in hrane je tudi nekaj ljudi iz Jugoslavije. Novi priseljeniški zakon jih stavi v obupne razmere.

Novi priseljeniški zakon določa, da oni inozemci, ki pridejo v Zedinjene države skozi sosedno ozemlje, morajo dokazati, da so prišli v to deželo potom parobrodne družbe, ki ima posebno pogodbo z ameriško priseljeniško oblastjo; drugače se jim dovolj vohod le potem, ko so stanovali v dotični sosedni deželi vsaj dve leti. Razum tega morajo seveda izpolniti vse priseljeniške predpise.

Sedaj je priseljeniška oblast izjavila, da Kuba ni sosedno ozemlje v smislu zakona: radi

tega onim priseljencem ni treba tam čakati dve leti, predno zaprosijo za vstop v Zedinjene države. Ali to prinese le malo tolažbe onim nesrečnikom. Oni morajo zadostiti določbam novega priseljeniškega zakona, ravnotako kot priseljenci, ki prihajajo iz drugih dežel. Preskrbeti si morajo priseljeniško vizo in v to svrhu se morajo obrniti na Ameriškega konzula v Havani. Sorodniki ameriških državljanov, ki so izven kvote (žena in otroci) oziroma oni, ki uživajo prednost v okvirju kvote, imajo upanje, da se jim kmalu posreči priti v Zedinjene države; ostali pa imajo ravno toliko upa kakor oni nešteti drugi, ki čakajo v starem kraju na priliko, da bi mogli priti v Zedinjene države. Poleg tega se bo ameriški konzul le s težko oziral na prošnje onih, ki niso vsaj leto dni v Havani, kajti po pravilih se vize dajejo le onim, ki stanujejo vsaj leto dni v delokrogu dotičnega konzulata. — F. L. L. S.

Iz notranje politike

Iz vseh krajev države pošiljajo radikalne organizacije pozdrave in zaupnice g. Pašiču. Radikalna zborovanja se vršijo zlasti v Srbiji. Na shodih se izjavljajo zborovalci popolnoma solidarne s Pašičevo politiko in obsojajo izdajstvo Nastasa Petrovića, ki je hotel s pomočjo nasprotnikov NRS zanesti zmedo med radikalne vrste.

Radikali med ljudstvom. Na seji radikalnega poslanskega kluba sta govorila g. Pašič in g. Lj. Jovanović o politični situaciji in sta pozvala vse poslance, naj informirajo ljudstvo o pravem stanju sedanjega položaja.

Nastas Petrović ni več radikal. Radikalni poslanski klub je sprejel resolucijo, v kateri ugotavlja, da Nastas Petrović ni več član radikalnega poslanskega kluba in da je prenehal biti član Narodne radikalne stranke, ker se je pregrešil proti strankini disciplini.

Spor v vladi radi Radića. Zunanji minister dr. Marinković hoče podati ostavko, ker je ministrski predsednik Davidović brez sporazuma z njim izdal nalog, da naše poslaništvo na Dunaju vidira Radićev politični list. Lepa vlada, kjer dela vsak minister, kar hoče!

Radićeve grožnje. Vrtoglavo in nezmisljenost R. Radićeve politike se je pokazala zopet ob priliki sestanka »hrvatskega narodnega zastopstva« v Zagrebu. Radić se je navidezno delal pomirljivega, ker ni hotel še preveč kompromitirati Davidovićeve vlade, ter je celo rekel, da republika zanj ni degma, da bo le Hrvatska republika, ostala Jugoslavija pa naj ostane monarhija. To njegovo konfuzno izjavo so njegovi politični prijatelji razlagali kot nekako popuščanje, toda iz drugih njegovih izjav je razvidno, da je še vedno zakrknjen separatist, s katerim je nemogoč vsak resen sporazum. Govoril je o svojem potovanju v inozemstvu, kjer je propagiral rešitev hrvatskega vprašanja v mejah Jugoslavije, ki naj se reši če treba tudi proti Srbom in brez Srbov. Nadalje je grozil z revolucijo, ako bi se volitve ne vršile po njegovih volji. Takoj pa je pristavil, da je revolucija za sedaj nemogoča. Rekel je, da je pred volitvami in po volitvah pacifist, toda pri volitvah so Hrvati suveren narod! Radić je s tem zagrozil Davidoviću in njegovim prijateljem v vladi. Sicer pa je znano, da so pri volitvah terorizirali do sedaj edino le radićevci. Ako se pri prihodnjih volitvah prepreči na Hrvatskem radićevski teror, potem se bo moglo še le prazapraz govoriti o svobodnih volitvah. Radić naj grozi še nadalje, radikali se ga ne bojimo!

»Enorodno enoto« imenuje »Slovenec« sedanjo vlado in njeno z milijoni državnega denarja kupljeno parlamentarno večino. »Slovenec« ima prav, kajti »similis similibus gaudet«.

Austria reditiva. »Slovenec« skuša rešiti sedanjo »vsečlovečansko« vlado s pridigovanjem o »impozantni večini«, ki jo tvorijo po njegovih avstrijskoklerikalni miselnosti »vsi narodi v naši državi brez izjeme« t. j. poleg običajnih treh še Nemci, Madžari, Turki, Romuni in druge nacionalne specialitete. Toda noben teh »svobodnih samoupravljaljočih se državotvornih narodov, ki tvorijo voljo ljudstva« ne bo rešil s klerikalci vred istorodne blokaške vlade pred neizogibno in nečastno smrtjo, s katero bo tudi za vedno konec »oživiljene Avstrije« na ozemlju enotnega jugoslovenskega naroda!

Boljševiško priznanje HRSS. Radićev »Slobodni Dom« priobčuje oficijelno poročilo o sprejemu HRSS v boljševiško kmečko internacionalo. Radić je pristavil temu sporočilu sledeče: Moskovski politični krogi smatrajo to sporočilo kot priznanje popolne individualnosti hrvatskega naroda in njegovih pravic do samoodločbe. Brez komentarja.

Malo bo moke!

»Zastava« (Novi Sad): Vladna deklaracija pravi, da Srbi, Hrvati in Slovenci nimajo eden drugemu ničesar jemati. Kaj pa pomeni Sp. lino jemanje Bosne v okvir avtonomije? On je v duši Turčin, izdaja se za Hrvata in hoče imeti večino nad Srbi. Kaj znači Koroščeva avtonomija za Slovenijo, ki bi se morala sama finansirati in bi jo morala skupna vojska, recimo šumadijski kmet, braniti pred zunanjimi sovražniki? Kaj bo storila vlada, ko pride Radić s polno torbo svojih republikanskih želja?... Vlada se pritožuje, da jo čaka težek in mučen samoupravni problem, toda ne pove, ali v duhu Korošca, Spahe ali Radića. Čuje se ropotanje mlina, toda malo je moke!

Pokret Narodne radikalne stranke

Velik radikalski zbor v Beogradu

V torek, 19. t. m. se je vršil v Beogradu v veliki dvorani radikalskega hotela Pariz velik radikalski zbor, katerega je sklical mestni odbor v Beogradu. Shoda se je udeležilo nad 5000 ljudi ter so bili vsi prostori popolnoma natlačeni. Shod je otvoril ob 10. uri dopoldne predsednik mestnega odbora NRS v Beogradu, župan mestne občine dr. Mihaš Marjanović.

Nato je govoril predsednik g. Nikola Pašić, ki je v dolgem in temeljitem govoru razložil zgodovinski razvoj osvobojenja in ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, naglašal potrebo sporazuma, se dotaknil vsel aktualnih političnih vprašanih, obsodil Radićevo rovarjenje proti državi in sedanjo vladu, katere obstoj je popolnoma odvisen od Radića. Pašićev govor bomo priobčili v prihodnji številki. Govoril je tudi posl. Božo Maksimović. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili izvajanje g. Pašića in Maksimovića.

Zborovanje je bilo velika manifestacija Narodne radikalne stranke. Po zborovanju se je vršila po mestu veličastna povorka. Manifestanti so prirejali kralju, Pašiću, državnemu in narodnemu edinstvu viharne ovacije. Nasprotniki so skušali izzvati razne incidente, ki pa so se izjalovili. Poročilo ljubljanskega »Slovenca« priča, kako silno je zadel nadvse pričakovanja dobro uspeli radikalski shod radikalne stranke in njenih voditeljev. Poročilo je razen imen popolnoma zlagano.

Izzivanje slovenskih klerikalcev

Pod tem naslovom piše »Samouprava«, glavno glasilo naše stranke, med drugim:

Radikalna stranka je našla s svojim programom popolne enakosti in enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, s svojim pozitivnim in konstruktivnim delom za napredek države in vseh krajev pri naših bratih Slovincih zelo lep odziv. Z medsebojnim spoznavanjem in boljšim proučevanjem smotrov radikalne politike se je že doseglo zaupanje, katerega so hoteli razni brezvestni agitatorji onemogočiti s širjenjem laži o velikosrbstvu, o srbski hegemoniji, o eksploitanju Slovencev v korist Srbov in Srbije, češ da vse to delajo radikali. Danes je naša stranka v Sloveniji dobro poznana. Vodijo jo napredni in nacionalni Slovenci, ki so iskreno udani ideji bratstva, sloge in enakosti. Na nedavnem sestanku širšega glavnega odbora Narodne radikalne stranke v Beogradu so bili delegati iz Slovenije: gg. dr. Ravnihar za Ljubljano, dr. Ravnik za mariborsko in dr. Sajovic za ljubljansko oblast. Njihovi iskreni govori so napravili izreden utis. Zavest edinstva z brati Slovenci je s tem neposrednim stikom še bolj močna.

Toda so ljudje, ki so skoraj pobesnili od jeze, ker se tudi tako potom dela v stranki manifestira naše narodno edinstvo. Ti ljudje so slovenski klerikalci. Kadar so v Beogradu, se držijo zelo pomirljivo, iščejo stikov z radikalnimi prvaki, jim dajejo obljube, v katerih uresničenje niti sami ne verujejo. Medtem, ko to delajo v Beogradu, napadajo v Sloveniji kot divje zveri vse Slovence, ki stopijo v radikalno stranko, zlasti pa one, ki so na čelu slovenskih radikalov...

Klerikalci hočejo s terorjem in nepoštenim pritiskom preprečiti širjenje radikalne stranke v Sloveniji. To delajo v trenutku, ko njihovi voditelji tu v Beogradu iščejo stikov

z radikali in radikalnimi prvaki, ko delajo radikalni stranki poklone z željo, da bi ž njo sodelovali. Takšne perfidije in nepoštenosti se ne najde lahko v politični stranki. G. Korošču in njegovim prijateljem priporočamo, naj ne izzivajo in naj puste v miru radikale v Sloveniji. Svetujemo jim, naj jim ne pretijo ne z bojkotom in ne s terorjem! Vsem našim prijateljem pošiljamo najtoplejše pozdrave, naše najiskrenejše simpatije in jih prosimo, naj se borijo proti klerikalcem in naj bodo prepričani, da jih bomo znali braniti pred terorističnimi pretnjami.

V slogi je moč!

Narodna radikalna stranka je samonikla velika stranka, ki je med srbskim narodom v teku svojega nad 40 l. obstoja neizmerno koristila narodu in državi. Po njej smo dobili tudi mi Slovenci in Hrvati že davno zaželjeno svobodo, zato je popolnoma naravno in pravično, da se tudi med prečani razširja. V njej se lahko združijo vsi stanov. Vsak državljani najde v njej politično, pravno in gospodarsko zaščito. Čisto naravno je, da se je po preobratu NRS začela razširjati v Sloveniji in nič jo ne bo zadržalo, da bo v kratkem času tudi pri nas odločilna stranka. Dokaz temu je že sedanje število pristašev iz vseh bivših in še sedaj obstoječih strank. Nes pametno in otročje je očitiranje »Jutrovih« pristašev, zvanih JDSarjev, katerih pa pravzaprav v Sloveniji več ni. Stranka JDS je v Sloveniji izginila z momentom, ko je njen predstavitelj, poslanec profesor Jos. Reisner izstopil iz Davidovičevega opozicijskega bloka, oz. je bil izključen, ter je vstopil v Pribičevičevo grupo pod imenom Samostojni demokrati t. j. SD. Do časa, ko so slovenski pristaši bivše JDS bili v opoziciji proti Pašićevi vladi, so vedno pri vsaki priliki izzivali naše pristaše in rabili besedo »radikali« kot psovko. Te psovke ne rabijo v zadnjem času več, ker so sami po ovinkih postali potom Pribičevičeve Samostojne demokratske stranke prijatelji in zavezniki radikalov. Vprašamo »Jutrove« velmože, kaj so sedaj? Ali se upravičeno imenujejo še JDS? Stranke JDS v Sloveniji v resnici več ni. Svetujemo jim naj vsaj od sedaj naprej pravilno imenujejo svojo stranko s črkama SD t. j. Samostojni demokrati, pri tem pa naj ne mislijo, da je tudi to imenovanje popolnoma pravilno, kajti ker v resnici niso samostojni, ampak morajo plesati, kakor jim žvižga Pribičevič. Pribičevičev žvižg mora v Sloveniji prvi slišati dr. Žerjav in še le na njegovo povelje se potem smeta šopiriti »Jutro« in »Slov. Narod«. Kako odmeva njiju žvižganje v zadnjem času, je našim somišljenikom dobro znano, zato izgublja ta krog svojih čitateljev in ne bo dolgo treba čakati, da bo eden ali drugi utihnil in sladko zaspal. Število njihovih pristašev se manjša od dne do dne in neodvsnji »Radikalski Glasnik« bo kmalu postal mesto tednika dnevnika. To se bo prav gotovo zgodilo, zlasti pa, ko bo priskočila na pomoč kakšna taka banka, od katere živita lista — sin in ata. Število pristašev NRS lepo napreduje. »Radikalnemu Glasniku« ne bo treba čakati na pomoč kakšne banke, ampak se bo lahko sam vzdrževal.

»Jutro« še sedaj ne more pozabiti svojega sovraštva do narodnih radikalov. Na vse načine in s terorizmom skuša svoje »prijatelje« zadrževati, da ne bi vstopili v radikalno stranko, a vse to ne zaleže nič, kajti pametni in razsoden človek ve, da ni od Žerjavovega terorizma ničesar pričakovati. V zadnjem času so »Jutrovci« silno poparjeni, ker nimajo pri

vladi nobene komande več. Njih terorizem se je ubil. Vsega tega je po njihovi puhloglavosti baje kriv predsednik ljubljanskega mestnega odbora Narodne radikalne stranke g. dr. Vladimir Ravnihar, kojemu pomaga njegov maloštevilni štab, ki baje šteje po »Jutru« 14 oseb. O gospoda »Jutrova«! Idi v se, premišljuj svoje napake in pregrehe in nesramni svoj terorizem, ki si ga uganjal še celo nad svojimi pristaši in boš morebiti spoznala, da si sama kriva da se ti razbija toliko opevana tvoja moč nad slovenskim narodom.

NRS ni v nobeni zvezi s SLS in krivično je podtikavate kaj takega g. dr. Ravniharju, ki ga pozna vsak inteligent v Sloveniji in daleč preko nje, ker je mož poštenjak in mu ne morete dokazati nikakoršnega izdajalstva. To naši ljudje tudi dobro vedo in zato so do grla siti vašega političnega prekucavanja. Vaš cirкус bo pa prej izginil, kakor si pa sami mislite. Gospoda »Jutrova«, naši trezni ljudje trezno zasledujejo Žerjavovo politiko in so že toliko razsodni in na jasnem, da se »Jutrovega« terorizma prav nič ne boje. Pristaši različnih stanov in sicer od priprostega kmetiča pa do učenjaka obsojajo bratomorno žerjavščino, ter pristopajo v mlado NRS v Sloveniji, ker so prepričani, da je le v edinstvi moč. NRS je edinstvena stranka, ki bo v kratkem združila vse male stranke, katerim ste vi malokrvni politiki v svoji oholosti pomagali do njihove ustanovitve. Naš slovenski narod hoče in mora živeti svobodno, zapomnita si to enkrat za vselej — oče »Jutro« in posinovljeni — ata »Slov. Narod«! Nikar se ne zaletavajta v nas slovenske radikale. Dobrih stricev in botrov ali nepoklicanih varuhov od vajine strani mi ne potrebujemo, skrbita raje sama za šel Sloge in edinstva vidva sedaj ne poznata, zato vama najbrže ni nobene pomoči več. Če se bosta pa kdaj spametovala, bomo nepričakovani dogodek praznovali na poseben način, vsi slovenski radikali in z nami prav gotovo vsi radikali v naši državi. Kadar bomo napredni Slovenci združeni v Narodni radikalni stranki, takrat bomo še le lahko nastopili proti klerikalizmu, ki se sedaj neovirano in prosto giblje kakor mu je ljubo in drago. To prosto pot ste mu ugladili vi, ljubi »Jutrovci«. V neslogi ne bomo dosegli nikdar ničesar — do tega prepričanja ste se danes menda vendarle že dokopali, ako ne — usmili se vas kdor hoče.

P. Ivanič.

Mestni odbor NRS v Ljubljani.

Prihodnja redna seja mestnega odbora v Ljubljani je v torek 2. septembra ob 20. uri v strankini pisarni, Wolfova ulica 1-I.

Organizacija NRS v Ljubljani.

Poljanski okraj: Redne pododborove seje se vršijo vsak drugi petek v pisarni Mestnega odbora ob 20. uri.

Št. Jakobski okraj: Redne pododborove seje se vršijo vsak petek ob 20. uri pri »Lazarju«.

Krakovsko-trnovski okraj: Redne pododborove seje se vršijo vsak prvi in tretji četrtek v mesecu ob 20. uri.

Spodnja Šiška: Redne pododborove seje se vršijo vsak drugi petek ob 20. uri pri »Valjavcu«.

Vsem krajevnim organizacijam!

Prosimo vse krajevne organizacije, naj blagovolijo skrbeti za redna poročila in stalno dopisovanje v »Radikalski Glasnik«. Vsi dopisi, namenjeni za tekočo številko, morajo biti najkasneje vsak torek v uredništvu.

Zapiski

»Napredna koncentracija.«

V »Narodnem Dnevniku« je priobčil dr. V. Kukovec članek na naslov takozvanih naprednjakov, ki naj bi upoštevali pri svojem političnem delovanju sledeča temeljna načela: 1. Vrže se naj v ropotarnico borba med klerikalizmom in liberalizmom. 2. Čuvajmo se izrabljanja nacionalne misli in degradacije iste z izgredi. 3. Čuvajmo se istovetenja borbe za nacionalno državo z materialističnimi težnjami gospodarskih grup. 4. Držimo se potrebe pozitivnega sodelovanja na temelju države v vsaki situaciji.

O dr. Kukovečevem članku in o njegovih načelih z ozirom na tekočino »napredno koncentracijo«, ki jo očitno propagira v interesu države, bomo priobčili načelen članek s stališča Narodne radikalne stranke.

Spoznanje prihaja!

»Slovenec«, ki neprestano trdi, da stoji Davidovičeva vlada na trdnih nogah, prihaja do spoznanja, da je v resnici vendar le malo drugače. Sicer je to vedel že spočetka, le povedati ni smel svojim prevaranim ovčivam. Sedaj pa že kar očitno piše, da vladna naloga ni lahka, ker ima proti sebi močno in veliko Narodno radikalno stranko, brez katere se v naši državi ne da delati politika.

Potem ko so se izjalovile sramotne intrige klerikalnega vodstva, da bi razdvojilo radikalno stranko z lažnjivimi obljubami in jezuitsko hinavščino, prihajajo klerikalni generali do spoznanja, da »studi« politika ne more pogrešati etičnih momentov posebno pa spoštovanja in uvaževanja zgodovinsko nastalih institucij.

Se en korak in »Slovenec« bo moral javno priznati strašno polomijo svoje petletne politike proti zgodovinsko nastalim institucijam naše velike in enotne kraljevine!

»Slovenčeva« morala.

Ponovno smo že zabeležili, da se »Slovenec« v svojem sovraštvu do narodnih radikalov sklicuje na beograjske »Novosti«, ki so last človeka, o katerem smo zadnjič priobčili zanimivo razkritje bivšega avstrijskega finančnega ministra Billinskega.

»Slovenec«, ki se hvali, da je edini krščanski list in ki bi moral kot tak služiti le resnici, ponatiskuje svoje nesramnosti iz lista, katerega vodi pri vseh njegovih poročilih zgolj ogažneno osebno sovraštvo do g. Pašiča in radikalnih prvakov.

»Slovenčeva« morala v politiki se izza leta 1914 ni prav nič spremenila!

Edina »prava« stranka.

Srbski zemljoradniki, ki jim je na potu velika Narodna radikalna stranka, katere ogromno večino tvorijo ravno kmetje, so se s slovenskim »zemljoradnikom« g. Pucljem izjavili za blokaško-klerikalno vlado, ker jim je obljubila, da izpolni po možnosti nekaj njihovih zahtev. S tem, da so glasovali za Davidovičevo vlado, so glasovali tudi za Radića, katerega so še nedavno proglasili kot škodljivega kmečkemu prebivalstvu, ker jim je prišel kvariti njihove strankarske račune...

Solidnost zemljoradniške stranke, ki je vsled svojega razrednega stališča obsojena na životarenje med nezavedno kmečko maso, je razvidna iz nestvarne pisave njenega časopisja, katero zastopa v Sloveniji »Kmetijski list«. Ne glede na dosledno sovražno kampanjo proti NRS in njenim vrhovnim voditeljem, kar je menda glavna točka zemljoradniškega programa, se lovi zemljoradniška politika med nebom in zemljo ter hvali danes, kar je včeraj grajala in narobe. Zato tudi ni nič čudnega, da »Kmetijski list« v isti številki obljublja pomoč klerikalni vladni politiki v Sloveniji in da istočasno zahteva izročitev Radića sodišču, onega Radića, brez katerega ne bi sedeli v vladi štirje ministri klerikalci, ki so obljubili zemljoradnikom izpolnitev nekaterih njihovih zahtev, ako bodo pridni in ako bodo glasovali zanje in za njihove radičevske zaveznike!

Podpirajte naš tisk!

Apeliramo na vse naše trgovce in industrijce, da objavljajo vse svoje inserate v »Radikalnem Glasniku«.

S pomočjo obširne in velike organizacije naše stranke se bere »Radikalni Glasnik« v vseh kraljih naše kraljevine in radi tega imajo inserati v našem listu prednost pred vsemi drugimi slovenskimi listi.

Razen tega je v interesu trgovskih in industrijskih podjetij, da se z inseriranjem v našem listu podpira naš tisk, kar je največja dolžnost vsakega našega člana.

Iz vsega sveta

Uspešno delo londonske konference.

Vzlic temu, da se je zdel še zadnje dni preteklega tedna uspeh konference zelo dvomljiv, so se v zadnjem trenutku premagale vse glavne težkoče in je konferenca v soboto ponoči zaključila svoje delo z ugodnim rezultatom. Največjo zaslugo za ugoden potek pogajanj ima angleški ministrski predsednik Macdonald.

Macdonald

Iz zadnjih objavljenih poročil je razvidno, da se imajo najkasneje 15. septembra t. l. pričeti med Nemčijo ter Angijo, Francijo in Belgijo pogajanja o sklepu trgovinskih pogodb z dolgim rokom. Vprašanje medzavezniških dolgov se bo proučilo v najkrajšem času. Pogajanja z Zedinjenimi državami naj bi se pričela 15. novembra v Londonu.

Nemška delegacija, ki se je udeležila te konference prvič kot enakopraven pogodbenik, je sprejela vse francoske predloge. Francozi so izjavili, da so pripravljene izprazniti takoj večji del zasedenega ozemlja. Nemčija mora izvesti določbe znanega Dawesovega načrta, Francija pa izprazni tekem enega leta vse zasedeno ozemlje. Za rešitev posameznih vprašanj nemških reparacij se bodo sklicale tozadevne konference. Z rezultatom konference so v splošnem zadovoljni tako zavezniki kakor Nemčija.

Macdonald je izjavil, da smatra uspeh te konference kot najvažnejši dogodek po premirju 1918. Treba bo premagati še druge težkoče in obstoja upanje, da bodo prizadete države storile vse, da se rešijo vsa še ostala vprašanja v spravljenem duhu londonske konference. Francoski min. predsednik pa je izjavil, da je dosegla konferenca velik praktičen uspeh, ki pomeni pričetek nove dobe v evropskem politično gospodarskem življenju.

Matteottijevo truplo najdeno.

Zaprta fašistovski morilci socialističnega poslanca Matteottija so se v svojih izjavah tekoma sodnega zaslišanja sklicevali na okoliščino, da oblasti ne morejo najti trupla njihove žrtve in so s tem hoteli dokazovati svojo nedolžnost, dasiravno je preiskava že davno ugotovila podrobnosti umora. Na tihem so se veselili tudi oni fašistovski prvaki, ker so pričakovali, da bo končni izid sodne preiskave pripomogel fašizmu zopet do prejšnje moči.

Te dni pa se je po naključju najdljo truplo umorjenega poslanca. Ob cesti Flamiria je našel cestar Taccheri okrvavljen suknič, o katerem so uradno dognali, da je bil Matteottijev. Par dni nato pa je neki lovski pes začel v bližini razkopavati zemljo in privlekel iz zemlje človeško kost. Gospodar psa je nemudoma obvestil oblasti. Prišla je posebna komisija, ki je ugotovila, da je to Matteottijevo truplo, ki so ga morilci zakopali v plitko in kratko jamo ter so ga morali zato upogniti. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Riano, kamor je dospela tudi nesrečna Matteottijeva vdova, kateri pa oblasti niso mogle pokazati trupla, ker je preveč razmesarjeno in razkrojeno. Vdova se je vrgla na krsto in jokala. Po končanem komisijskem delu izročijo oblasti truplo Matteottijevi vdovi, da ga dostojno pokopje v domačem kraju.

Tedenske vesti

Današnji številki so priložene položnice ter prosimo cenjene naročnike, da poravnajo za ostalo naročnino, oni pa ki so naročnino že poravnali, naj oddajo položnice svojim znancem in prijateljem v svrhu naročila našega tednika.

Imenovanje novih velikih županov.

Vlada je upokojila ljubljanskega velikega župana dr. Baltiča in mariborskega velikega župana dr. Pirkmajerja ter je imenovala za ljubljansko oblast dr. T. Šporna, za mariborsko oblast pa dr. Ploja. S tem imenovanjem je vlada ponovno razušila sanje o nekaki klerikalni avtonomiji v Sloveniji.

— Tretja obletnica smrti kralja Petra Osvoboditelja. V nedeljo 17. t. m. so minula tri leta, odkar je za vedno zatisnil oči naš kralj Peter Veliki Osvoboditelj. Večna slava njegovemu spominu!

— Kralj in kraljica ostaneta po zadnjih poročilih v Topoli do konca tega meseca.

— Sokolski izlet v Zagrebu, vlada in separatistični izgredi. Ob priliki sokolskega zleta v Zagrebu, ki je v vsakem oziru uspel sijajno, so se pripetili vsega obžalovanja vredni izgredi, ki pričajo o nevarnih posledicah separatističnega hujskanja hrvatskih nacionalistov in frankovcev. Nahujskana hrvatska nacionalistična mladina je napadla Sokole, pri čemer je bilo več oseb težko in lahko ranjenih. Policija, ki ni znala preprečiti izgredov, je nato razgnala demonstrante in vzpostavila javni red in mir. Zagrebški izgredi, ki so silno vznemirili vso našo patriotično javnost, zlasti pa beograjske nacionalne politične kroge, so zelo žalostno spričevalo za Davidovičevo vlado »mira, zakona in pravice«. Vlada se je obširno bavila z dogodki in je g. Davidovič izrazil svoje obžalovanje radi incidentov. Vlada je ugotovila, da so incidente povzročili Hanaoci in Frankovci, ter je sklenila pod pritiskom javnega mnenja, da je treba krivce najstrožje kaznovati. — »Slovenec« kot vladni list je zadnje dni neprestano blatil sokolsko idejo in njene zastopnike, dasiravno sta bila na sokolskem zletu zastopana tako kralj kakor vlada. Tudi za žalostne izgrede v Zagrebu ni našel besede obžalovanja ali celo obsodbe! Vse po edinozveličavnem vzgledu »Slovenčeve« katoliške morale!

— Za šefa generalnega štaba je bil imenovan častni adjutant kralja Aleksandra general Peter Pečić, ki si je kot bivši minister vojske in mornarice pridržal to mesto za se, kar je povzročilo v srbski politični javnosti precej neugodnih komentarjev.

— Spomenik narodnim mučeničkom. V Boki Kotsrski so svečano odkrili spomenik v spomin ustrelenim upornikom avstrijske vojne mornarice.

— Medparlamentarni kongres se vrši letos od 22. do 28. t. m. v Bernu. Radikalni poslanski klub bodo zastopali dr. Laza Marković, dr. Milan Stojadinović in dr. Vasa Jovanović.

— Smrtna nesreča na Triglavu. Eden naših najboljših in najdržnejših turistov dr. Jug iz Solkana se je smrtno ponesrečil na zapadni triglavski steni. Na turo je šel sam in ker ga ponoči ni bilo nazaj, so ga šli znanci iskat, pa ga niso mogli nikjer najti. Iz Mojstrane in Ljubljane je odšla rešilna ekspedicijska, ki je po večurnem iskanju našla ponesrečenca. Ležal je 100 m globoko na polici v navpični triglavski steni. Bil je strahovito razmesarjen. Najbrže mu je spodletelo, ko je zabiljal klin v steno. Tragična smrt mladega doktorja, ki je komaj končal svoje študije, je globoka pretresla vse znanke in našo javnost.

— Pravoslavna cerkev v Sloveniji. Pravoslavni vojaški duhovnik g. Dimitrij Janković v Ljubljani je imenovan za administratorja pravoslavne protopresbiteriata za vso Slovenijo.

— Odlikovanje oficirjev in vojakov. Minister za vojsko in mornarico bo odlikoval vse vojake in oficirje, ki so pri zadnjih poplavih pomagali nesrečnemu prebivalstvu.

— Ameriška pomoč naši deci. Ameriški Rdeči Križ je izročil tudi letos podmladku našega Rdečega Križa letno podporo v znesku 170.000 dinarjev.

— Uniformiranje poštne službenice. Poštno ministrstvo je izdalo vsem svojim podrejenim organom naredbo, da se morajo do 1. septembra vsi poštne službenice uniformirati po predpisih.

— Državna pomoč za zgradbo novih šol. Novi minister za prosveto dr. Korošec je odklonil svoj podpis na raznih prošnjah posameznih občin, ki so prosile za državno pomoč pri zgradbi novih šolskih noslopj!

— Zapuščina umrlih vojakov. Naše ministvo za pravosodje je sestavilo posebno komisijo, ki bo pregledala zapuščino v Italiji umrlih avstrijskih vojakov, ki so spadali na ozemlje naše države.

— Izgon tujcev. Policijske oblasti so pričele na podlagi naredbе notranjega ministra izganjati vse one tujce, ki nimajo dovoljenja za bivanje v naši državi. Zadnje dni je bilo izgnanih okoli 150 tujcev, večinoma iz Hrvatske in Slavonije.

— Novo krajevno ime. Železniška postaja Konjice na progi Poljčane—Zreče se imenuje sedaj slovenske Konjice.

— Prosto mesto v zdravilišču »Terma« v Laškem. Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje v imenovanem zdravilišču za dobo od 1. do vstevšega 15. septembra t. l. za enega zasebnega nameščence svojega zavarovanca prosto mesto z vso oskrbo, toda brez potnih stroškov. Prošnje se vlagajo pri zavodu do 27. m. in morajo biti opremljene z zdravniškim spričevalom, da prošilec bolega na protinskem ali revmatičnem obolenju lažje vrste in da je od 15 dnevnega zdravljenja pričakovati zboljšanja. Prošnji mora biti priloženo tudi uradno spričevalo, da prošilec nima premoženja.

— Razvrstitev bolnišnic in kopalšč. Med bolnišnice prve vrste spadajo v Sloveniji splošni bolnišnici v Ljubljani in Mariboru ter umobolnica za Studencu. Med bolnišnice druge vrste spadajo bolnišnica za ženske bolezni v Ljubljani, nadalje bolnišnica v Kandiji, Novem mestu, Slovensko-gradu, Celju, Topolščici in Murski Soboti. Med bolnišnice tretje vrste spadajo otroška bolnišnica v Ljubljani in bolnišnice v Ormožu, Ptuju, Trbovljah in Hrastniku. Kopalšče Rogaska Slatina spada v prvo, Dobrna pa v drugo vrsto.

— Nova avtomobilna proga. V tekočem tednu otvorijo združene občine Črna in Mežice novo avtomobilno progo, in sicer: Črna—Mežice—Prevalje. Omnibus bo vozil iz Črne ob 4. zjutraj in prihaja v Prevalje na kolodvor ob jutranjemu vlaku ob 5.15. Ob 8.30 se vrne iz Prevalj v Črno, kamor dosepe okoli 9.30. Popoldne odhaja iz Črne ob 14.30, dohod v Prevalje na kolodvor ob 15.30, odhod Prevalje, kolodvor ob 18, prihod v Črno ob 19. Z otvoritvijo te proge se ustreže v največji meri potrebam domačega prebivalstva, trgovstva in posebno pa še turistom, katerih se nudi sedaj priložnost v najkrajšem času iz Kamniških planin posetiti Peco, Uršulo in tako dalje.

O B L E K E N A
O B R O K E
O. B E R N A T O V I Č

MESTNI TRG 5

REMINGTON

Mod.
12.

Brezgladni
ampri-
bonski
visalni
stroj.

FRANC BAR, PISALNI STROJI
LJUBLJANA
CANKARJEVO NABREZJE 5. TEL. 407

Bogata zaloga vseh v to stroko spadajočih potrebščin.

Dopisi

d Z Dolenjskega nam poročajo, da so po nekaterih krajih pogosti nalivi uničili mnogo pridelkov in da bo skrajno slaba letina. V mnogih krajih je zadnja nevihta povzročila naravnost katastrofalno škodo kmetom, ki zaman pričakujejo pomoči, dasiravno so sedaj v vladi tisti ljudje, katerim so kmetje pri volitvah izročili svoje zaupanje. Neki kmet iz novomeške okolice je te dni pravil svojim sotrpinom, da je prišel letos na spomlad v St. Peter klerikalni agitator, ki je kmete naravnost hujskal proti radikalom in Srbom, češ da so oni krivi, ako bo letina slaba. Kmet, ki je to pripovedoval, je pristavil z jeznim glasom: No, sedaj so pa oni na vladi in so oni krivi, da sta nam vihar in toča uničila vse! Sedaj naj pokažejo svojo ljubezen do kmeta! — Kmetje iz novomeške okolice se jezijo tudi nad samostojnimi slovenskimi zemljoradniki, katerih poslanec je ujel pri skupščinskih volitvah ravno toliko glasov, da se more še naprej voziti z državnim denarjem po starih železnica, dočim o njegovih železnici, ki jo je obljubil, ni skoraj nobenega sluha. Klerikalec pridno agitirajo proti Kmetijski stranki, katero proglašajo za srbsko, češ da se je prodala srbski zemljoradniški stranki, ki nima nobenega vpliva v državi in ki bo pri prihodnjih volitvah izgubila najmanj polovico od svojih sedanjih desetih poslancev. — O demokratih niti ni vredno govoriti, ker so jo popolnoma polomili s svojo politiko, s katero so silno škodovali slovenskim interesom.

d Iz Polhovega gradca. Vsekako velika nesreča je zadela tukajšnja posestnika in obrtnika Božnarja in Riharja. Prvemu je odnesla pretekli teden strašno narasla Gradaščica dve žagi in veliko turbino ter cele kupe okroglega in rezanega lesa, zadnjemu pa strojarno. Da ni skalnata stena tik pred Rožnarjevo hišo odbijala silnega buntanja valov, bi bila v nevarnosti celo njegova hiša in druga poslopja. Ali v tako imenovanem Mačkovem grabnu je Gradaščica še vse groznejše gospodarila. Tu je res grozen pogled. Ceste ob vodi ni več, mostovi so porušeni, a skal in kamenja toliko, da korakaš s težavo naprej. Močna košata drevesa, izrujana s koreninami vred, leže vse križem, kamor pogledaš. V imenovanem grabnu so štirje posestniki popolnoma uničeni, kakaj razburkano valovje jim je odneslo poslopja, njihve in senožeti pa zagreblo v gramoz in kamenje. Posestniku Mačku je odneslo hlev z živino vred več ko 200 metrov daleč. V ponedeljek so odkopali iz gramozja par jako lepih volov, ki so jih odrli, da bodo vsaj za kože nekaj izkupili; meso je že smrdelo. Gospodar in njegov hlapec sta našla v valovjih smrt. Drugih človeških žrtev v Mačkovem grabnu ni bilo, ali prebivalci so brez strehe, a njih polje in travniki so uničeni tako, da se nameravajo družine izseliti.

d Iz Sore. Kmalu bo 14 dni, kar nas je zadela strašna katastrofa, a vendar je še vedno vse polno ljudi, ki hodijo gledat naš grozno opustošen kraj. V vasi stojita ob Ločnici dva mlina, v katerih je valovje vso moko in žito poplavilo in odneslo prazne mehove in vreče. Ob potu, ki drži v Ločnico, je Križajeva, vulgo Mazgerjeva hiša, v katero je vdrla voda skozi vrata, ki jih je vrgla iz tečajev, nakar je še druga, nasproti stoječa hišna vrata prelomila ter napolnila vse prostore, tako da so stoli, miza in omare plavale po hiši kakor čolni. Domača hič, ki je spala v drugi izbi, se je predramila. Ko ji je voda premaknila in vzdignila postelj. V strašnem strahu so hiteli vsi domači, da rešijo sebe in živino. Govedo so odvezali, na kar je plavala na bližnji breg, prečičke so pa nesli pod streho. Da so se oteli iz deročega valovja, so se morali oprijemati ob drevesa, sicer bi jih bila voda odnesla. Pred hiše je nanoslo kamenja in lesa, v hiše pa pol metra na debelo blata in hovice. V Sori sami ni človeške žrtve, ali žalosten, prežalosten je danes pogled na polje ter travnike, vsepovsod same skale, blato in gramoz.

d Brezovica. Na tukajšnjem kolodvoru je povozil vlak sprevodnika Petra Majcena, kateremu so koleasa odrezala obe nogi pod kolenom. Nesrečnež je dobil tudi na glavi in rokah hude poškodbe. Prepeljali so ga takoj v ljubljansko bolnico, kjer je umrl.

d Moravče. Kakor vse kaže, bo treba v našem okraju povečati število orožnikov, kajti napadi na naše ljudi zlasti v samotnejših krajih se vedno bolj množijo. Tako je te dni neki neznanec napadel zvečer na cesti proti Vrhpolju posestnikovega sina Ignacija Peleta in ga nevarno ranil. Napadalec je bil skrit v gostem grmovju. Ko je šel Pele mimo, je skočil lopov izza grma in zabodel fantu nož v hrbet. Žrtev so prepeljali v ljubljansko bolnico. Domačini so prepričani, da je bil napadalec kak tutec, katerih gre dosti po cesti proti Kamniku.

d Iz Trbovelj nam poročajo: Minuli teden je zgorela v svojem stanovanju nadučiteljeva vd, Neža Stanferjeva, ki zadnje čase ni skoraj več zapustila postelje. Brezdvomno se ji je ponoči, ko je bila sama, prevrnila svetilka, kar je povzročilo ogegnj in je reva zgorela. Našli so samo ožgano okostje.

d Celje. V kolikor nam je znano, je železničarjem v času službe strogo prepovedano vživanje alkoholnih pijač, kar je seveda popolnoma pravilno in kar že zahteva z ozirom na varnost potujočih njih težak poklic. Vendar opažamo že par let sem, da se ga večkrat v službi napije neki predstojnik na postaji nedaleč od Celja. Vidimo ga po par dni zaporedoma v vinskem razpoloženju pri vlakih in pri blagajni z rdečim trkom na roki. Zgodilo se je celo, da so ljudje pri opoldanskem vlaku vstopili brez listkov in deloma so odšli peš v Celje in to radi tega, ker je bil ta gospod do skrajnega časa nekje v krčmi. Ker ta gospod daje tudi prav gotovo svojim podložnim slab vzgled ter tudi upravi, bi priporočali merodajnemu mestu, da napravi tozadevno red. — Potnik.

d Slovenska Bistrica. Pri občinskih volitvah je dobila združena lista Narodne radikalne stranke in demokratov 5 odbornikov, napredna meščanska stranka tudi 5, klerikalec pa samo 7 odbornikov; NRS lepo napreduje zlasti na Pohorju in drugod. Vsi klerikalni in drugi napadi so brezuspešni. Živela naša NRS!

d Selnica ob Dravi. V mrtvašnici na tukajšnjem pokopališču se je iz obupa obesil znani starček Jarnej Perše. Ker se je nahajal v žalostnem pomanjkanju in ker mu nihče ni hotel pomagati, je obupal nad krščanskim usmiljenjem in nad dobrohotnostjo svojih znancev.

d Polzela. Tukajšnje narodno zavedno delavstvo, ki noče imeti nobenega posla z velekapitalistično Žerjavovo stranko, ne bo nikoli pozabilo terorja tukajšnjih demokratičnih eksponentov, ki so mu ob priliki občinskih volitev vsiljevali svoje protidelavsko »prepričanje«. Veliko zavednih delavcev je včlanjenih pri Sokolu, katerega smatrajo za nadstrankarsko napredno organizacijo in v kateri je mesta za vse narodne in napredne sile. Ker pa so demokratični eksponenti pričeli pritiskati na delavstvo, včlanjeno pri Sokolu, naj pristopi še k neki drugi organizaciji, ki je v naših krajih v vsakem oziru udinjana kapitalistični demokratični gospodi, se je med delavci pojavila nevolja celo proti Sokolu, kar je trenu zelo obžalovani. Naše delavstvo naj se ne prenagli in naj ostane v sokolskih vrstah, ker nima in ne sme imeti Sokol nobene strankarske barve. Z delom za narod in državo se vrši tudi delo za socialni in gospodarski napredek našega izkoriščenega delavstva. — Tukajšnji klerikalec postaja v zadnjem času precej objestni in se skušajo približati delavstvu, kateremu govorijo sladke besede in ga vabijo v svoj tabor. Toda njihovi glasovi na naj bodo še tako zapeljivi, ne bodo našli odprtih ušes pri delavstvu, med katerim se opaža razveselje, dasiravno še le v prvem začetku pokrepa za spoznavanje radikalno-socialističnih dej največje naše državne stranke. Zeloti bi bilo, da nas obče vsaj na jesen kak radikalni voditelj, ki bi nam temeljito razložil pomen in namen radikalne stranke. (Obrnite se na vodstvo NRS v Mariboru, ki bo radevolje ustreglo Vaši želji. Uredn.)

d Iz Samobere nam pišejo: Rajna naša mačeha Avstrija z Madžarsko vred ni imela srca za Slovane, najmanj pa še za Srbe. Kaj čuda, da se naši ljudje tedaj niso hoteli imenovati Srbe, ampak Hrvate. Dandanes, ko nam je zasijalo pod slovaško kraljevo dinastijo solnce zlate svobode, se je jelo tukajšnje prebivalstvo nazivati Srbe, ker dobro ve, da se mu pretaka po žilah junaška srbska kri. Dasi smo upali spomlad, da bomo imeli letos splošno dobro letino, se upanje splošno ne bo uresničilo. Sena smo nasušili lepe zaloge, žito, zlasti pšenica je težka kakor pesek, drugi poljski pridelki so tudi lepi, sadja je dosti, posebno orehovi so obilo, a češpelj je manj ko lansko leto, pa tudi trta ne obeta toliko in tako dobre kapljice kakor lani, dasi smo vinograde pridno škropili in žveplali. — Naši gospodarji so sklenili, ustanoviti mlekarno, iz katere bi se pošiljalo mleko v Karlovec in Zagreb. Bili bi to vsekako lepi novi viri dohodkov. Če računamo, da bi oddajali mleko v mlekarno po 2.50 Din liter, bi to donajalo kmetiču že samo pri par dinarjih lepe tisočake. Vprašanje se resno pretresa tudi pri Sv. Nedelji in v metliškem mestu, kar kaže, da homo že v bližnji bodočnosti mleko izvažali. — Kuluk je, žal, pokopan, kar najboljši občini voznik in vprežna živina.

Sirite naš list!

Gospodarstvo

IV. ljubljanski velesejem.

15. t. m. je bil svečano otvorjen IV. ljubljanski velesejem. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki vlade, kulturnih, industrijskih in drugih korporacij ter mnogih občinstva.

Velesejem je otvoril predsednik velesejma g. Fran Bonač z lepim in stvarnim govorom. Za njim je govoril prometni minister Sušnik, ki je popolnoma nepotrebno vlačil klerikalno politiko v institucijo našega ljubljanskega velesejma.

Tudi letošnji velesejem je dobro obiskan. Delajo se dobre kupčije doma in v inozemstvu.

(Podrobno o velesejmu ne poročamo iz načelnih razlogov, ker je uprava velesejma prezrla naš list, Uredništvo.)

Otvoritev ljubljanske borze.

Te dni se je v gornjih prostorih Filharmonične družbe v Ljubljani izvršila svečana otvoritev ljubljanske borze za blago in predmete. Svečani otvoritvi so prisostvovali zastopniki vlade, trgovine in obrti ter vsega našega gospodarskega sveta. Slavnostno otvoritev je izvršil predsednik ljubljanske borze g. Dragotin Hribar, ki je orisal pomen ljubljanske borze ter njen tehnični in pospeševalni značaj za razvoj zdravega gospodarstva. Poleg borze bo delovalo tudi borzno razsodišče.

Bivši finančni minister dr. Stojadinović je pozdravil borzo z željo, da čim hitreje procveta v zajednici z ostalimi borzami naše države.

V imenu Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani je otvoritev pozdravil njen predsednik veletržec Ivan Knez.

Kot član Zveze industrijcev je nato otvoritev pozdravil tovarnar g. Pollak, v imenu Trgovinskih gremijev g. Jelačin, za denarne zavode g. ravatelj Tykač, bivši minister A. Kristan pa v imenu združenja. Tovarnar gospod Križnič iz Maribora je pozdravil borzo s prošnjo, da naj vpoštevata tudi interese mariborske oblasti.

Nato so zborovalci odposlali Nj. V. kralju Aleksandru udanostno brzojavko. Pozdravne brzojavke so se odposlale tudi finančnemu in trgovinskemu ministru.

g. Trgovinska pogodba z Avstrijo. Za predstojeca trgovinska pogajanja z Avstrijo je sestavljena naša delegacija takole: predsednik dr. Miroslav Ploj, delegati dr. Sava Kukič, Milivoj Savič, Milivoj Todorović in Konrad Smid. Delegaciji bodo pridruženi tudi izvedenci iz vseh pokrajin države.

g. Nova železniška proga. Te dni se je pričela graditi železniška proga Niš—Kočane—Prokuplje.

g. Razstava ženskih ročnih del na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg št. 6. II. nad. se vrši od 15. do 25. avgusta vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 17. ure. Vstop prost.

g. Izvoz gradbenega lesa iz naše države je znašal koncem junija t. l. 131 tisoč ton.

g. Cene vinu. Poslednje deževno vreme je zelo škodovalo grozdju. Cene vinu rastejo že povsod, razen v Dalmaciji. Ako bo do trgatev lepo vreme, se bo kvaliteta grozdja precej zboljšala.

g. Cene živini v Ljubljani (za kg žive teže v Din): Voli debeli 14—15, voli za vprego 12,40—14, bikji rejni težki 14—14,50, bikji lažji 12,50—13, krave rejne 10,75—12,50, krave klobarice 7,50—8,75, teleta debela težja 19,50—20,50, zaklana po kakovosti 23—24, prašiči živi težki 22—22,50, pašutarji (19—20, zaklani 25,50—26,50). Splošno se pričakuje, da se cene letos ne bodo več dvigale.

g. Tržne cene v Trbovljah: govedina v mesnicah I. 24, II. 22, na trgu I. 23, II. 22, teletina v mesnicah I. 30, II. 26, na trgu I. 27,50 II. 25, svini- na meso na trgu 32,50, slanina 34—36,50, mast in сало 35—37,50, prekajeno meso 40—45, gnjat 45, Perutnjina: piščanci 15—25, kokoši 40—50, mleko 4—4,50, surovo maslo 60, čajno maslo 70. Jajca 1,50 komad. Kruh: beli 6,30, črni 5,30, kava 49—76, sladkor kristalni 20,50, v kockah 22,50, milo 19,50, moka št. »00« 6,50, seno 0,50—1, paradižniki 5,50, grah v stročju 8, fižol v stročju 2—2,50, novi krompir 1,50, salata 6,50, glavno zelje 6, paprika 1—1,50, komad, slive 6, jabolka 4—5, hruške 6—9, česen 0,25—0,50, komad, gobe: lisičke 2, čebula 2—3, Kumare 0,25—1 komad.

g. Čebelarstvo v naši državi. Lani je bilo v naši državi 494.061 panjev, od teh je bilo v Sloveniji 52.000 panjev. Čebelarstvo je najbolj razvito v Sloveniji. Med se prodaja na debelo po 18—19 Din, na drobno pa po 25—30 Din.

g. Agrarna reforma v Rumuniji. V Besarabiji je bilo doslej razglašeni 1.491.920 ha veleposestev. Kmetje so dobili od te zemlje 1.098.045 ha.

g. Sladkorna pesa. Cena letošnji sladkorni pesi bo približno 30 Din za meterski stož. Letina v Vojvodini in Bački bo zelo ugodna.

g. Izvoz tobaka. Kakor smo že poročali, bo ostalo letos okoli 8000 ton tobaka za izvoz, ki ga namerava naša monopolska uprava prodati tudi v Franciji in Italiji. V naši državi se porabi tobaka okoli 10.000 ton letno.

g. Produkcija v Bosni in Hercegovini se cenil: les in lesni izdelki 700 milijonov Din, premog 250 milijonov, druge rude 40 milijonov, sol 100 milijonov, tobak 100 milijonov, slive 240 milijonov, kože 100 milijonov, vino 30 milijonov Din.

Koroške pravljice

Gornji možje v Zilski dolini

Nekoč je živel v Zilski dolini na Koroškem kmet, ki je imel mnogo njiv in travnikov. Toda njegova hiša je bila napol razpadla in kmet je premišljeval, kje naj vzame denar, da popravi oziroma na novo pozida hišo. Lahko bi bil prodal kos posestva, a tega zopet ni hotel, ker je hotel posestvo neokrnjeno zapustiti svojemu nasledniku. — Nekoč gre zopet ves zamišljen v gozd in premišluje, kje bi dobil denar. Načkrat stoji pred njim bitje v velikosti dečka, ki ga vpraša, kaj mu manjka. Slabe volje je odgovoril kmet: »Kaj te briga? Ti mi ne moreš pomagati, tudi če bi ti povedal.« »Deček« — bil je gozdni mož — pa se ni dal oplašiti in je tako dolgo silil v kmeta, da mu je ta razodel, kaj ga teži.

Možek je pazljivo poslušal, potem pa je rekel, da je pripravljen pomagati kmetu. Kmet ga je začudeno vprašal, kdo da je. »Gornji mož mi pravijo,« je odgovoril neznanec. »Nič se ne boj, nič hudega ti ne bom storil. Zapiši mi svojo dušo, pa ti bom pomagal iz zadrege.«

Kmet je pomišljal. Rad bi sprejel ponujano pomoč, a zapisati dušo se je zopet obetaavljal. Gornji mož pa je nadaljeval: »Se danes ti hišo na novo pozidamo. Če ne bomo gotovi do tedaj, ko bo petelin prvič zapel, bo hiša tvoja in tvoja duša prosta.« Se je pomišljal kmet, slednjic pa je privolil, zapisal jo dušo in tujec je izginil, kakor je prišel. Pa komaj je bil kmet zopet sam, že sta ga jela obhajati groza in strah, da je taki nevarnosti

g. Znižanje cene petroleja. Svetovna produkcija petroleja je bila lani izredno velika, kar je povzročilo, da so se cene petroleja znižale.

g. Sredstvo proti stenicam in ščurkom. Neki Slovenec v Mariboru je iznašel sredstvo proti stenicam in ščurkom. Sredstvo je zanesljivo in uničuje tudi jajčjo zalego. Ena steklenica zadostuje za tri sobe. Novo sredstvo je patentirano in se imenuje »Lucifer«.

g. Bolgarski sladkor. Letošnje sladkorno produkcijo v Bolgarski penijo na 40 milijonov kg.

g. Padanje produkcije češkoslovaškega premoga. V letošnjem januarju so nakopali v Češkoslovaški 3.404.000 ton rujavoga in črnega premoga, v maju pa samo 2.780.000 ton.

izpostavil svojo dušo. Tolažil se je samo s tem, da pač ni mogoče, čez noč pozidati hišo.

Na večer je prišla stara ženica in je prosila za prenočišče. Kmet pa ji je dejal, da to noč ne bi našla v hiši nikakega počitka, ker bo ponoči mnogo dela. Radovedna starka pa ni odnehala, predno ji ni kmet vsega povedal. Ženka je pazljivo poslušala, potem pa je rekla kmetu, naj bo brez strahu, in da mu bo ona pomagala iz stiske. Rekla je samo, naj ji dajo škač vode in petelina. Dali so ji, kar je zahtevala, a kmet je še vedno s strahom pričakoval, kaj bo.

Komaj se je stemnilo, ko se je pojavila pred hišo velika truma malih, a močnih gornjih mož in so začeli delati. In glej, zidovje silen strah, ko je videl, da bo hiša postavljenja pred prvimi petelinovim petjem.

Starka pa se je smejala in zadovoljno opazovala hitre zidarje. Že so začeli pokrivati streho, tedaj je potopila petelina v vodo in ga nato izpustila. Petelin je ves moker poskočil na klop, se je otresel in nato zapel, da se je glasno razlegalo v temno noč: kikiriki!

In v trenutku so izginili čudni zidarji, ne enega ni bilo več videti. Poslopje

lovo, samo podstrešni zid je še tam. Ker zanj niso imeli več časa. Kmet je bil rešen in se je iskreno zahvalil stari ženici in jo je bogato obdaroval. A hiša je do danes ostala brez podstrešnega zida, ker kolikorkrat so ga hoteli postaviti, vsikdar se je podrl.

Poravnajte naročnino.

Izšel je! Vendar enkrat!

Kdo?

Tako težko pričakovani roman „TARZAN“

se nam je pravkar predstavil v slovenski knjigi. S tem je slednjic ugodeno tisočem brašcev, ki niso čitali vsega do sedaj objavljenega »Tarzana« v »Narodnem Dnevniku« in so ostali v napetem pričakovanju divje romantičnih in ljubavnih doživljanj tega junaka. Sezite tedaj nemudoma po prvi knjigi »Tarzana«, ki stane broširana samo Din. 30, a vezana Din. 36.

Ne zamudite prilike, ker se jo že vse naprej naročilo na to novost!

Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 3

Drobtine

Koliko časa lahko stradaš?

Koliko časa so živa bitja lahko brez hrane? To so vedeli že davno, da vzdrži pes 30 do 60 dni, in so mislili, da mora človek gotovo doseči isti čas. In res je tako. Leta 1831 je umrl v francoskem mestu Toulouse (Tuluz) morilec Granier po 65 dneh gladovanja. Leta 1880 je Amerikanec dr. Tanner stradal v New Yorku pod najstrožjim nadzorstvom 40 dni in je po kratkem času popolnoma spet okreval. Italijan Succi ni 30 dni nič jedel, Italijan Morlatti v Parizu pa 50 dni. Kakor se še spominjamo, je umrl župan irskega mesta Cork Sarney šele po 73 dneh gladovanja, a so mu vlivali v usta julo, kadar se ni zavedel. Sesavci umro navadno takrat, ko so zgubili 40 odstotkov svoje teže. Do lakotne smrti izgubijo 80 odstotkov

masti, jeter in vranice 60 odstotkov, mišic, krvi in ledic 27, kosti 13, možganov, hrbtnega mozga in živcev 2,6 odstotkov. Kakor vidimo, se najbolj važni deli telesa redijo med stradanjem od manj važnih.

Splošno pa lahko rečemo, da človek brez resnih posledic lahko strada 30 dni.

Če bi to vedel finančni minister!... Nategnil bi davčni vijak, da bi nas tridesetkrat bolj stisnil!

Lastnik: Konzorcij »Rad. Glasnik«.

Urednik: Ivan Podržaj.

Odg. urednik: Ivo Kisovec.

Tiska »Zvezna tiskarna«.

Ruski tisk
*
RUSSKAJA PECATJ
D. Z. O. Z.
K R Š K O

ima na zalogi vse vrste

RUSKIH KNJIG

kakor beletristične, znanstvene, šolske in otročje, velika zaloga not, lastnih izdaj. - Posebna biblioteka je ruski čitajoči publikli za malo odškodnino na razpolago.

Kataloge pošljamo brezplačno.

Cene znatno znižane! .:. Plačljivo tudi v mesečnih obrokih!

Sirite, Radikalni Glasnik!

Originalne (prave)
potrebščine (fixat,
preservat itd.) za

„Opalograph“

kakor tudi kompletne aparate dobite

samo

pri Lud. Baraga, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6/1.

1. zelo močni
2. krasna oblika
3. lahka hoja
4. nizke cene

Imajo čevlji veletrgovine

R. Stermecki, Celje

s klinci podbite čevlje iz kravine, telefine in boksa izdelajo domači čevljarji. Cenik zastoj. Trgovci engros cene.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

R. Z. Z. O. Z.

ki
posluje **v novo preurejenih prostorih**

Mestni trg 6 v Ljubljani Mestni trg 6

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun

obrestuje najugodneje

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi.

Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev.